

TOVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 3E.585.1

لما نلتك قارينه وبردیه موق

(شیخ مشرفیه قیدوی)

آلبکدر
عید
عید

مسلمانلقدہ قادینک حقوقی

بین الملل قادین قونفره سنه اشتراك ای دن مصر خانملرینه — مسلمانلغفك
قادینلره بخش ایتدیکی حقوق — غرب قادینی مجادلده حقلیدر — مسلمان
قادینی غرب قادینك مجادله سنه اشتراك دن مستغنی در — مسلمان قادینلری
آنجق اقوام اسلامیه قادینلرندن مرکب بر قونفره ده بولونه بیلرلر — غرب
قادینك حریتی آنجق سفاهتده در — مسلمان قادینندن اسلامك حیثیتینی
محافظه بکلنیر — مسلمان قادینلرینك شریعت اسلامیه نك کندیلرینه بخش
ایتدیکی حقوق واسعه بی نشره همت ایتلمری لازمدر. (شیخ عبدالعزیز چاویش)

قادىنىڭ حقوقى

كچنلر دە مەصر قادىنلارنىڭ مەشھۇر ھېئەت (روما) يە كىدرىك بىن المەللىل قادىنلار قونفرە سەنە اشتراك واورادە مەصر قادىنلارنىڭ مەطالب تېجدىكارانە سەنە دائىرە بەئز بىئانائەدە بولۇنمىشىدى . شەرئىيە و كالتى تەدقىقات و تاليفات اسلامىيە ھېئەت علمىيە رەئىس عاليسى پىك مەھترىم استادىمىز شەيخ عبدالعزىز چاوشى افندى ھىئەتلىرى بۇ ھېئەت بىئانائەتە مەطلع اولونجە (قاھرە) دە مەنتىشەر (الخابار) رەقىمىزە بۇ مەكتۇب كوندەرەك

مسلمانلارنىڭ دە ھوقوقى و مەسلمان قادىنلارنىڭ تەقىب ايتەللىرى لازىم كان خەت ھەركەتە دائىر مەھم بۇ مەكتۇب كوندەرەك . (الخابار) رەقىمىزە سەنە اھترامەندە انتىشار ايدىن بۇ مەھم مەكتۇبى تەرجەمە ايدىيورۇز . تەدقىقات و تاليفات اسلامىيە رەئىس مەھترىمى بۇ مەكتۇبەندە مەصر دىن رومايە كىدن قادىن ھېئەت رەئىسە سەنە خەتاب ايدىرەك دىيورەك :

مەھترىم خانىم افندى

مەھترىم ھېئەتلىرىڭ (روما) يە ھەركەتەندى مەقدم قادىن دەعوامى ھەقىقەتە كى مەطالعاتى مەصر مەطبوعا دە نەشر ايدىرەك فرانسىز اھتلال كىرىندى بىرى ار كەكلەرە قادىنلار آرە سەندە دوام ايدىن مەجادلەندى بىھت ايتەك ايسەردىم . فەقط استەعجال ايلە عدالت و انصافە مەغايىر بۇ شەكلىدە يازى ياز مەقدىن تەھاشى ايدىرەك ھەرب قادىنلارنىڭ قونفرە سەنە اشتراك ايتەككە كى مەقصد كەزە مەطلع اولونجە يە قەدر بىكە مەنى مەوافق كوردىم . ھالە ھەزە بىن المەللىل قادىن قونفرە سەنە اشتراك ايتەككە كى مەقصد كەزە دائىر (روما) غەزەتە جىلر سەنە و قوع بولان بىئانائەت كەزە مەطلع اولدىغەندى بۇ مەھترىمە دائىر بۇ قەچ سەوز سولەككە مە مەساعەدە بىيورمە كىزى رەجا ايدىرەم .

مسلمان قادینک بر چوق ممالک اسلامیة انصاف و معدلته موافق
بر معامله کورمه دیکنی انکار ایتم . فقط شریعت اسلامیة نك قادینلر بخش
ایتدیکی حقوقی بیلدی کمندن مسئولیتک بو حقوقی اغتصاب ایدن ار ککلرله
بو حقوقی جهالترندن طولایی هیچ بر تأثر حس ایتمه جک درجده
بر طاقم عااته سرفرو ایدن قادینلره عائد اولدیغنی کور بیورم .

مسلمانلغک قادینلره بخش ایتدیکی حقوقی غرب قادینی فرانسز
اختلال کیرندن اعتباراً عقد ایتدیکی قونغرله ره واتخاذ ایتدیکی مقرراته
رغمأ ، هنوز احراز ایتمه مشدر . غرب قادینی حقوق اعتباریله مسلمان
قادینک سویه سنه یتشمک ایچون دها چوق زمان چالیشه حق ،
مجادله ایده جکدر . غرب قادینی هنوز احراز ایتمه دیکنی ، بر دین سهاوینک ،
یا خود بر قانون بشرینک کندیسنه تأمین ایلمه دیکنی بر چوق حقوق
مدنیة بی قازانق ایچون غرب ار ککیله شدید مجادله لرده بولونه جقدر .

محترم خام اقدی ، ایتالیا حکومتک رئیس نظاری موسیو
(موسولینی) نك بین الملل قادینلر قونغرله سنده ایراد ایتدیکی نطقده
ایتالیان قادینلرندن بر قسمتک بلدیة انتخاباتنده حق رأیی اولاجغنی
سویله دی . بین الملل قادینلر قونغرله سنک التجا ایتدیکی و کندیسندن
حق و عدالت اومدیغنی مملکتک رئیس حکومتی طرفندن قادینلره
قازشی در میان اولونان وعد بوندن عبارتدی .

غرب عالمنده قادین ، قرون وسطاده بر طاقم قیود اسارت ایچنده
طوغوب بیویور ، فقط ده کزده یاشایان بالفلر سویک تصدیقنی
و ثقلتی حس ایتمه دیکنی کبی ، اوده بو اسارت زنجیرلرندن متأثر
اولمایوردی .

فرانسز اختلال كبرى اوزرينه ضرب قادي نى درين اويقوسندن
اويانه رق كنديسييله ارلك آره سنده كي مسافه نى كورمش واو زماندن
اعتباراً باغيرمغه، مجادله ايتمه كه باشلامشدر .

حال بوكه مسلمان قادينك حقوق سهاويدر، مقدسدر، برقونفره
ويا بر هيئت طرفدن ويا بر اختلال وپروتستو نتيجه سي اولارق تقرر
ايتمش دكل، دين اسلام طرفدن تقرر اولمشدر. شايد مسلمان اركلكر
قادينك حقوقه تجاوزه ايديور، اولره قاشى معامله لرنده حدود
التهيه يي طانجا بورلرسه حقوق مقدسه لرني ايستمك قادينك حقيدر .
بوندن ايكي سنه مقدم (فكره حسنى) خانم مصر قادينلرينك
اوزمان (بروكسل) ده عقد اجتماع ايدمك بين الملل قادين قونفره سنه
اشراك ايدوب ايمه ملرى حقنده فكرى صورمشدى. كنديسنه ويرديكم
جوابده مصر قادينلرينك بويله بر قونفره يه اشتراكك سوء تاويله
اوغرامسى محتمل اولديغى، بالنتيجه مسلمان قادينك سعادتى تايمين
ايدمك حقوقدن محروم اولديغنه، حيات زوجيه اسلاميه نك اوروپاده
معروف اولان حرريت حياتندن باشقه بر شى اولما ديغنه غريبيلرك
ذاهب اوله جقلى نى بيان ايتشدم .

مسلمان قادينى شكاي ت ايدم بيلير . فقط كيمدن؟ وكيه؟ مسلمان
قادينك حقوق شرعيه سي واردركه شريعت اسلاميه يه اينانان هر هانكى
بر مسلمان بونلرى انكار ايدم من. قرآن كريم، كتب سنت، كتب فقهيه
مسلمان قادينى ضرب قادينلرينك دوشونديكلى شيلرى دوشونمكدن
مستغنى ايدمك هر شئى محتويدر . او حلاله مسلمان قادينلرى آنجق
شريعت اسلاميه نك محافظلرى اولان علماي دنه رفع شكاي ت ايدم بيلير .
مسلمان قادينى علماي اسلامه سسنى طويورسين . شكوالرني سردايتسين،
شريعت اسلاميه نك قادينلره بخش ايتديكى حقوق مقدسه نى احاطه ايتسين .
صو كره او امرالتهيه يه عصيان ايدن بر حكومت ويا بر جماعت وارسه
اونلرى كتاب الهى يه تبعاً محاكمه يه دعوت ايلسين .

غرب محررلردن برطاقم انصافسز لر مسلمانلغه و مسلمانلره قارشى
او قدر اتهملرده بولونمشلردر كه صوك زمانلرده مسلمانلردن وغير
مسلمانلردن منصوب بر جماعتك بوضلا تيزده لرله مجادله يه باشلا يهرق
مسلمان قاديئتك حقوقنه دائر اثرلر يازمشلر، «ولهن مثل الذى عابهن
بالمعروف وللرجال علمهن درجة» قول كرىمنده كي بوتون حكمتلرى ايضاح
ايتمشلردر .

فقط بز مصر قادين هيئتك تلافى مافات ايدرك اسلام قادينلرينك
حاز اولديغى حقوقى احراز ايتلرينى، فقط كندى مملكترلنده چاليشمه لرينى
تمنى ايدر و اسلامك كنديلرينه بخش ايتديكى حقوقه دائر اثرلر
يازمه لرينى و بو صورتله غرب قاديئتك هنوز احراز ايتمه ديكي حقوقه
نائل اولدق لرينى اثبات ايتمه لرينى اميد ايدرز .

ان شالله ديكر بر مقاله مزده احكام ونصوص درميان ايدرك
قادينلر مزى طوغرو يوله سوق ايتمه يي اميد ايدىيورز . واللهولى التوفيق .

بناء عليه بنم فكر بجه مصر قادينلرى سائر ممالك اسلاميه ده كي
همشيره لرينى دعوت ايدرك بو پروغرام داخنده بر قونغره عقد
ايدى بيليرلر .

بوندن ايكي سنه مقدم (فكريه) خانه بونى يازمش وعنايمى دين
ايه سائر ارباب غيرتك بوفكرى قبول ايتمه لرينى تمنى ايتمشدم . فقط
مع الاسف بو خط حركت قبول اولونمادى . وبوندن صوكره عيى
شرائط داخنده نه باييلماسى لارم كلديكى دوشونمكدن باشقه چاره
قالمامشدر .

اينمكه (روما) قونغره سنه كيدن مصر قادين هيئتى سياحتندن
چوق استفاده ايتمش و قلملك توصيف ايدمه چكى ر چوق حقايقه
مطلع اولمشدر . هيئت برده روسيايه اوغرايه رقى اوراده حریت
واستقلالك (!) صوك مرتبه سنه چيقان قادينلرى كورسه يدي دها
چوق حقايقه مطلع اولوردى .

مصر قادينلرى هيئتى غرب قادينلرى قونغره سندن تعدد زوجاتى
الغا ايتمه يي ، ازدواج اصولنك تعديلى ، قادين تعليم و تربيه پروغرام -
ملرينك اصلاحى ، ارككلر ايچون طلاق صلاحيتنك تحديدينى طلب
ايدىيورلر . حال بوكه مصر قادينلرينك كياستلردن ، دين اسلامك
شرفنه فرط رعایتلردن شونى بكلردك كه مسلمانلغه قارشى بر طاقم
اساسسز تجاوزاتده بولونمالرينه و برطاقم باطل تهمتلر درميان ايتمه لرينه
مساعد بر زمين احضار ايتمه سينلر . مصر قادينلرى هيئتى تا اهل صليب
محاربه لرندن برى غرب محررلردن بر طاقم متجاوزلر ك مسلمانلق
عليهنده يازدق لرينى كورسه لردي قادين حقوقندن بر ذره سنى ضايع ايتمه ين
مسلمانلغك محافظه حيثيته غيرت ايدرلر و مسلمانلغه قارشى درميان
اولونان باطل شبهه لرله مجادله ايتك وظيفه مقدسه سنى ايفايه شتاب
ايدرلردى .

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.885.7

MAZİ VOT
Kütüphanesi Arşivi
No

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.595.8

حریت نوان

قادیئلرک تحصیل و مسلک ساحه لرنده ارککلرله رقابتی طوغری اوله مایه جفی
حقنده دوقتور درویش پاشانک قونفرانسی .

« — بر قادينك حر اوله رق حياتى قازانمىسى ثروتلىرى مساعد اولانلرله اولمايانلره كوره دكيشير . قادينلرك هپسى عالم اولورسه اوه كيم باقه حق ؟ . بونك ايچون اولنه جكارله عالي تحصيل كوره جكار آيريلمايدر . اولنه جكارله اولنمش اولانلرك وبونلردن بالخاصه زنكبن اولانلرك عالي تحصيل كورمه لرى موافق دكلدر . چونكه بونلردن بگله نيلن وظيفه ده اعاليدير . هيچ اولنميه جكارك تحصيلي ايسه تدريسات اعتباريله ياشلرينه كوره فاصله لى اولمايدر . زيرا قادينلرك ارككاره نظراً معروض قالدقلىرى فيزيولوژى حاللر ده مزعجدر .

برده قادينلرك ارككارله كرك تحصيل وكرك مسلك ساحه سنده رقابت ايتملى جا ئز دكلدر . هر مسلك خيف اولانلرنى اختيار ايتملى حفظ الصحه اعتباريله الزمدر . عينى زمانده بوخصوصه قادين هيچ بر زمان اوصاف روحيه ووظائف طبيعيه سندن اوزاقلاشمه مليدر . عمله حياتنده قادين داها باشقه شرائطه قابعدر . بونلرى حكومت صينات ايتمليدر . خسته لق ، لحوسه سيفورطه لرى يالمايدر .

بو اساسلر خارجنده قادين هر صورتله سقوطه محكومدر ، بونك نتيجه سى تناقص نفوس در . آلمانيا ، ايتاليا كى مملكتلرك قادين حفظ الصحه سنه رعایتلىرى حسبيله نفوسلرى هر سنه مدهش صورتده تزايد ايتكده در . «

مدرس پاشا قادين خسته لقلىرى حقنده ايضاحات وپردكدن صوكره قونفرانسه نهايت ويرمشدر .

حریت نسوانه

قادينلرك تحصيل و مسلك ساحه لرله ارككاره رقابتلىرى

دون طب فاكولته سى مدرسلردن آصف درويش پاشا طرفندن دارالفنون قونفرانس صالوننده « قادينلرك حفظ الصحه سى وحریت نسوان » حقنده بر قونفرانس ويريلديكىنى يومى غزته لر يازمشدر . مدرس پاشا قين چوققلىرىنىك طفوليت دورهنده كيمك خسته لقلىرينه استعدادلرى اولديغى و دوغوش اعتباريله ارككارلردن داها كوچوك اولدقلىرىنى سويله مش و بوياشده كى چوققلىرك اهالى يوزدن بالنتيجه قادينلر يمز ده دوغورمه قابليت و مقاومتك آزماقده اولديغى ايضاح ايتمشدر .

درويش پاشا على العموم چوققلىرك آنجاق يدى ياشندن صوكره مكته كوندريله لرينه طرفدار اولديغى سويله مشدر . بالخاصه ۱۲-۱۳ ياشنده كى قينلرك بوسنه لرده بلوغ حادثه لرينه معروض قاله جقلىرى جهته لرى يوميه درت ساعتدن فضله درس كورمه ملر ينى وابوينك بودوره ده چوق متيقظ بولونملىرى لازم كلديكىنى آكلاتمشدر .

مدرس پاشا بوندن صوكره حریت نسوان بچمنه كچمشدر . ۱۷-۱۸ ياشنه كلن خانملىرك عالي تحصيل كورمه لرى ايچون لازم كلن شرطلىرى ذكر ايتمش و شونلرى سويله مشدر :

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.585.10

جلد ۲۴ عدد ۶۰۶

زما ادبیاتی

دور قديمك مى و محبوب ادبیاتی۔ دور جدیدك شراب و فحش ادبیاتی۔
اجنبی روحنك تأثیراتی - حریت نسوان دعواسنك ایچ یوزینك میدانہ
چیقمسی۔ قادینلری اغفال ایچون قورولان حریت طوزاقلری۔ قادینك سوقاغہ
دوشمنلرین بوکون ذوق آلانلر - زواللی غافل قادینلر .

زنا ادبیاتی!

یومی مطبوعاً تمزك برنده ، سقوط اخلاقی واجتماعی مزدن باعث بر مقاله انتشار ایتشمدی مقاله نك سلسله سطورى میانده کوزمه ایلیشن بر ترکیب و بر عنوان نظر دقتی جلب و جذبیه کافی گلش ایدی . او ترکیب و عنوان ده شوایدی : «زنا ادبیاتی» . حقیقه ، سقوط اخلاقی واجتماعی تمزك الك مهم عاملی و جازت و بلاغته تصویر ایدر جك بشقه بر ترکیب و عنوان بولنه ماز . بو ترکیب و عنوان عصری ادبیات تمزك یکانه بروصف میزیدر . ادبیات قدیمه مزده «می و محبوب ادبیاتی» عنوانی ویریرسهك ، دور قدیم و دور جدید ادبیاتی تماماً یکدیگرندن تفریق ایتش اولورز . ادبیات اکر برصنعت نفیسه ایسه ، بودستکاهده اعمال ایدیلجك آثارصنعتکده نفیس اولماسی لازم کایر . صنعت نفیسه دستکاهنده آثار خسیسه اعمال ایدیلیرسه ، اوصنعت سوء استعمال ایدلش اولوره ادبیات صنعت نفیسه سندن بکله نیلن آثار نفیسه عجبانه کبی شیلردر؟ بوسؤاله ویریلجك قیصه چه جواب شودر : فردی و اجتماعی روحلری علوی دویغولرله آشلامق وینه فردی واجتماعی وجدانلری علویت وفضیلت شعله لریله نورلاندرمق ، ساکن و عاقل حسیاتی ، بر غایه مقبول و مستحسن اوغورنده هیجان و حرکت کتیرمک کبی معالی و مکارم انسانیه در . حال بوکه بزم ، دور قدیمه عائد آثار ادبیه نك اکثریمی می و محبوب عشق و سودالریله ، می و محبوبک توصیف و تصویر لریله طولودر . ایچلرنده ، تصفییه وجدان و روحه خدمت ایده جك ، اخلاقک تهذیبنده تأثیری کوروله جك ، مصائب اجتماعی نی قورقونج برلوحه حالنده کوزمزك اوکنه قویه جق ، مفاخر ملیه مزى نظر مزده جانلاندریره جق ، قلبلر مزده معالی یه ، مکارمه قارشى رغبت و مبروطیت ، تردیات و سفلیات قارشى ده نفرت و استکراه حصوله کتیره جك ، وطن و دین دویغولر مزك تمیه و تقویه سنه سبب اوله جق ،

درسخانه کائناتده بزه حکمت و عبرت درسلى ویره جك ، اجداد
واسلافنك فضائلى ، خيرات وحسناتى ، دینه ، دولته ، ملتہ خدمتلىنى
ذهنلرمزده دائماً ياشانه جق ، بزه ، ماضيمزك ، احوال كىذشته مزك
اييلكلرندن جانلى مثاللر ، کوتولكلرنندن قانلى نمونه لر كوستره جك ، مترقى
زمانلرمزده كى اسباب ترقيائى و متردى زمانلرمزده كى عوامل
ترديائى ذهنلرمزده يرلشديره جك آثار ادبیه یا هیچ تصادف
ایده میورز ، یا خود پك آز تصادف ایدیورز . مبذول اوله رق تصادف
ایدیلن اثرلر یا بنت غنبلر ، یا خود بنت حوا عشق و سودالریله ، پیر
مغان و مغیچه حکایه لریله ، می و میکده تصویرلریله ، بزم خوبان و صحبت
رندان ماجرالریله ، بلبل وکل سر انجاملریله ، زلف دختران و کاکل
پسران ترنماتیله ، فراق شکایتلى ، وصال تحسیرلریله ، سروقد ،
کلبو ، آهو چشم ، سهام ابرو ، لعل لب ، سیمین تن ، ساغر مینا
تشبیهلریله طولودر . دور قدیم ادبیاتنك حاجیلری ده ، خواجالری ده ،
صوفی مذهبلری ده ، رند مشربلری ده ، افندیلری ده ، بکالری ده ،
پاشالری ده هپ بوو ادینك سرخوش و بیهوش یولجیلریدر . فضولینك ،
روحی بغدادینك ، ضیا پاشانك بعض حکمی اثرلری ، نامق کالک
وطفی نشیده لری ، کاظم پاشانك الهی نعتلى استئنا ایدیلتیرسه ،
ارباب جدك او قویه جنى و او قویانلرک مستفید و مستفیض اوله جنى بشقه
اثرلر کوره میورز . ادبیاتك قیمتى نظرلرمزده یوکسلتن ، یالکز
کا کف معتکف ظهور ایتدی ، فقط اوده می و محبوبدن بحث ایتدیکی
ایچون ، دورینك محبوب قلوبی اوله مدی .

دور حاضر ادبیاتی ایسه ، دور قدیم ادبیاتنه رحمت او قوتدی .
دور قدیم آثار ادبیه می سرعتله انتشار ایده جك واسطه لره صوک
زمانلرده نائل اوله بیلمش ایدی . صوکره ، نظری ایدی . می و محبوبدن
بحث ایدنلر میاننده ، می و محبوبک یوزینی کورمه ینلر پك چوق
ایدی .

ثالثاً : اکثریتله منظوم ایدی . منظوم اثرلرک قارئلری دائماً آزدی . بنه اعلیه ضررلری ده محدوددر . رابعاً : دور قدیم ادبایی ایران و عرب ادبائنک تحت تأثیرنده بولنیوردی .

« زنا ادبیاتی » عنوانی آلان دور حاضر آثار ادبییه سی سرعتله انتشار و تعمیم ایتمک ایچون مبذول واسطه لره مالک بولنیور . صوکره ، عملیدر . یکی ادبائنک قوللریله فعللری یکدیگرینه تماماً تطابق ایتمکده در . ثالثاً : هم منظوم ، هم ده مشور اوله رق نشر عفونت ایتمکده اعظمی فعالیت کوستریور . منظوم اثرلرک قارئلرینه مشور اثرلرک قارئلری ده التحاق ایدیور . آنک ایچون ، ضررلری ، تخریبلری ده نامحدود اولیور . رابعاً : یکی ادبیاتمز ضرب ادبائنک و بالخاصه فرانسنز ادیبلرینک تأثیراتی آلتنده بولنیور . بوکونکی ضرب و فرانسنز ادبیاتی ایسه ، دونکی ایران و عرب ادبیاتنک یاننده اشد شر و اضعف مصیبت اولق اوزره اخذ موقع ایدیور .

بز ، ذاتاً ، قدیمدبری دینی ، اجتماعی ، اخلاقی ، ملی ، وطنی ، حسی ، فکری نه کبی ونه قدر ضررلر کورمش ایسه ک ، هپ یابانجی ملتلرک تأثیرلری آلتنده بولنممنز یوزندن کورمشزدر . وطن پرورلکی ، ملیت پرستلکی ، حمیق ، خیرخواهلی کیمسه یه ویرمک ایسته مین یکی ادیبلرمزی ، یکی محررلرمزی ، ناظم و ناثرلرمزی اثرلریله ، یازیلریله ، حال و حرکتلریله قارشیللاشدیریکنز ؛ وطن پرورلکه منافعی ، ملیته مغایر ، حمیته ، خیرخواهلیغه مخالف عجبا نه لر کورمشزکنز؟! . رساملنی برصنعت نفیسه عدایدن رساملرک چیقاردقلری منفرد و مجتمع برحاله چیریل چپلاق ارلرک و قادین رسملرنی کوریکنز ، رساملقدن ده اخیس برصنعت بولنه میه جغه حکم ایدرسکنز! . واسلامیتک بو صنعتک اجرانسه جواز ویرمه سننده کی حکمت و اصابت حیران اولورسکنز! .

خانه ده کی حیات عقیفانه لری وحشت و اسارت، عفت و عصمت پرده لری نیک
بیرتیلوب آتیلما لری نه معروف مساعی بی حمیت ، خیرخواهلق ، شفقت
و مرحمت ، مقتضای مدینت و انسانیت تلقی ایدن بکلر یمزك ، بو کون ،
قادينلر ك تربیه سقوط اخلاقی لری نه قارشى آلمش اولدقلری وضعیتلره
عطف نظر ایدیگز ، « دون ، بز ، اونلره یالواریبور ایدك ، بو کون
اونلر بز یالواریبور ، دییه استهزا واستخفاف نعره لری آتدقلری
آ کلار سکز .! چکن رمضان شریفده بر ایکندی وقتی آیاصوفیه جامع
شریفه کیتمشدم . پالا بیقلی ، تاتار سیالی ، پریشان صاریقلی بر ذات
جامع شریفك بر کنارینه بر حله قورمش ، وعظ و نصیحت ایدیوردی .
جامعی قادین وار ککدن متشکل بر هیئت مختلطه ایدی . سوق مراقله
بر مدت اوتوروب دیکله دم . بر آره لق قادينلره توجیه خطاب ایده رك
خاطر مده قالدیغنه کوره عیناً شوسوزلری سویله دی :

« خانملر ، خانه لری کز سزك ایچون بر سر ای در . سز او
سر ایلرده برر سلطان سکز . بو ار ککلر صورت حقدن
کوزو که رك سزی سر ایلری کزدن چیقاروب ، تختلری کزدن
ایندیروب سوقاغه آتمق و سزی سوقاق قادینی یایمق ایسته یورلر .
صاقین بونلر ك اغفالات و اضلالاته آلدانماییکز ، « سزی
اسارتدن قورتاره جمز ، حقوق کزه سزی نائل قیله جغز ... » کبی
آلداتیجی سوزلری نه اینانماییکز ، صو کره پشیمان اولورسیکز ،
فقط ایش ایشدن کچد کدن صو کره پشیمانلغك فأنده سی اولماز .
قادينلره عائد بوسوزلری بتیرد کدن صو کره ار ککلر طرفه یوزینی
چوپره رك اونلرده شوسوزلری ایراد ایتش ایدی :

«افندیلر، بکرا! سزده بوخانملری آلداتمايیکز. یونلری
کندی خانملقلرنده بیراقیکز، سوقاقلرده طولاشدقلری
کون خانملقلرینک الیرندن کیتدیکی کوندر. بردفعه خویلری
بوزولور، خیالی آزالیرسه، آرتیق منع ایتمک ایستهسه کزده
موفق اوله مازسکز. بونلرک سوقاقلرده صاللانیه صاللانیه
کزوب یورومه لری، آچیق صاحیق دونوب دولاشمه لری
آنجق بر طاقیم سرخوشلری، چاپقینلری، کلخان بکارینی
ممنون ایدر؛ فقط سز ضرر کورورسکز، چوجقلر کزی
اونلره باقدیره ماز اولورسکز، اونلره باقاراق ارکک وقیز
اولادیکزده یولدن چیقار. اونلره حریت ویرمک ایسته ینلر
کندیلرینه یوزویرمه یین و یوزلرینه باقمایان خانملرک عفت
وعصمتلرندن انتقام آلق فکرینی تعقیب ایدنلردر.. الخ»
حریت نسوان مجاهده سنک بللی باشلی برقه رمانی اولان وحریت
نسوان دعواسنی مدافعه ضمننده لایحه لر یازان، مقاله لر نشر ایدن بر
ذاتک غزته سنده بر تهزیل کوزیمه ایلشدی. تهزیل شویله ایدی:
یان یانه ایکی چیفت رسم. چیفتلرک بری قادیین، دیکری ارکک.
رسملرک بر چیفتی ماضیه، دیکر چیفتی ده حال حاضره عانددردر.
ماضیه عاندد چیفت رسمده ارکک قادییندن التفات بکلپور، فقط قادیین
التفات کوسترمیور و تکدیر آمیز بروضیت آلاق دیور: «بک افندی
آلدانیورسیکز، بن ناموسلی برقادیینم، هر قوشک آنی یینمز». حال
حاضره عاندد چیفت رسمده ایسه، قادیین ارکک دن التفات بکلپور،

فقط ارکک مجتنب بولنیور ویاں کوزله باقاراق: « خانم، یا کلیورسکیز،
بن ناموسلی برار ککم هر قوشک آتی یینمز . « دییور. بوتیزیل ایله
واعظ افدینک سوزلری قارشیلایشینجه واعظ موسی الیهک کشف
اسرارده کی اصابت و کرامته حیران اولدم!.. دیمک قادینلره حریت و یرمک
ایچون چالیشمقده کی، حمایه حقوق نسوان نامنه دعوی وکالتی یاپمقده کی
مقصد و غایه، اولجه یالواروبده التفات کورمه دکری قادینلردن،
شمدی یالواروبده التفات کوسترمه مک صورتیله انتقام آلمق ایمش!..
زواللی قادینلق، سنی پک فنا آلداتیلر و سن پک فنا آلداندک؛
سن دشمنلریکی دوست و دوستلریکی دشمن تلقی ایتدک؛ نفسانی اغوا آتی
نصیحت، رحمانی نصیحتلری مصیبت ظن ایتدک؛ سن بر کوهر ایدک
و چارشافک صدق ایدی. صدفدن چیقارلدک و سن عریان قالدک!.
عفتک بر روح و سن او روحک جسدی ایدک؛ روح چیقدی و سن
یالکیز جسد اوله رق قالدک!.. خانهک بر جنت و سن او جنتده بر حوا
ایدک، سکا زقوم مفسدت ییدیر دیلر و سن سو قاقلره دوشدک!.. یوز و کده کی
پچهک بر محفظه و نور وجهک او محفظه ایچنده بر شعله نور و ضیا ایدی؛
او محفظه یی قیر دیلر و او شعله نور و ضیا منطقی اولدی!.. سن محترم
ایدک، شمدی مبتدل اولدک؛ سنی آرارلردی، فقط بوله مازلردی؛ شمدی
سن آریورسک، فقط بوله میورسک!.. سن توقیر ایدیلر کن، شمدی تهزیل
اولنیورسک!.. سنی بو حاله کتیرنلر، بو کون سنی تهزیل ایدنلر، سنک
دونکی دعوی و کیلار کدر، یعنی سنی حکم اسارتدن بر ائت ایتدیره جکم،
دییه معنوی اعدام که سببیت و یرن ساخته حامیلر کدر!.. سکا وقتیه بابا، قرداش
او کودی و یرنلر سنک بو کونکی حاله آجیر کن، اونلر سنک فلا کتکه
قارشی قهقهه لرله کولیور و سنک سقوط کله اکلنیور!.. اونلر سنی یالکیز
سن دن عبارت تلقی ایدیور و قوص قوجه بر ملت آناسی، نسل منبعی

اولديغىكى هيچده خاطره كىميور ۱. بىلميورلر كه سنك عفتك ملتك
عفتى ، سنك حيثىك ملتك حيثىق ، سنك حياتك ملتك حياتى ، سنك
قوطك ملتك سقوطى ، سنك تهزىلك ملتك تهزىلى ، سنك سفاتلك
ملتك سفاتى ، سنك وارلغك ملتك وارلغى و سىنك يوقلغك ملتك
يوقلغيدر. دومانلى دماغلر ك ، رعشهلى آلر ك ، زهرلى و سىملى فىكرلر ك ،
مضل و مغفل قلملر ك وجوده كىموردكلرى « زنا ادبىاتى » سنك نازك
وزمىن موجودىتكده مهلك جريهلر آجدى . و سنك آلديغك بو
جريهلردن ملتك قلبى صىزلایور ، كوزلرى ياشاىيور ، فقط چاره
تداوىسى بوله كميور و اوده سنكله برابر اىكله يوب طورىيور ، يالكىز
ويالكىز زنا ادبىاتك ناظم و نازلرلر كده حالا عىنى نشىده لرى
او قوبورلر وىكىكى انشادلرله اوغراشورلر . فقط نه ياپالم و نه ديهلم كه
عصر حاضر ادبىلرلر ك ، شاعرلرلر ك ، محررلرلر ك ، رساملرلر ك
و ظىرورلر ك لرى وطنه اولاد يتىشىدىره چك منبعلرى قوروتق و ملت
پرستلىكلرى ده ملتك فضائل اخلاقىه و اجتماعىه سنى بالطالامق صورتنده
تجلى ايدىيور .

لاكىن ، اى محترم قادينلق و اى مادر ملت ، سن آجى تجربه لر
كوردك ، مهلك نىجه لره معروض قالدك ؛ آرتىق كوزىكى آج ،
فيا بعد مغفل و مضل سوزلره آلدانما ، مضر و مهلك نشىده لرى
او قومده ، دىكله مه . سنى تزدىل و تزدىل ايدن رسام صندالىه لرىنه
او طورمه . خانه كده ، قفسده كى قوش كى قاپانوب قالما ؛ آل ايشلرلر كى ،
او ايشلرلر كى بىتىرد كدن ، چو قورلرلر كى خدمتلىرى رىنه كىمورد كدن
صوكره ، چىق ، كىز ، يوروه ، هوا آل ؛ فقط ، عفتكك ، حيثىكك ،
قىمت نسوبه كه خلل و يره چك ىرلره يول اوغرا تما ؛ خانلغىكى ،
وقارىكى محافظه ايت ؛ بىكس ايسهك ، ار كىكسز ايسهك ، خانه

خارجنده ده ايشكه ، كو چكه مشغول اولاييليرسك ، الويرر كه عنتكه ،
عصمتكه خالل كله سين . ار ككلرله هر خصوصده مساوى اوله جفم
ديمه ، بو مساواتدن اول امرده سن متضرر اولورسك . ار ككلرك
بذيه لرى قوتلدره ، آغير يوكلر طاشيرلر ، سن اويوكلرى طاشيه مازسك ؛
ار ككلرك عسكركلرلى وار ، سن عسكرك ياپامازسك . ار ككلر
كنج قوجارلر ، سن تيز قوجارسك . سن ملاحظكى تيز ضايع ايدرسك ،
ار ككلرك ملاحظلى كيج زائل اولور . ار ككلر چوق چالديشيرسه
چوق كزرلر ، چوق پيرلر ، سن ، اونلر قدار بيك ييهيم ديرسهك
خسته دوشرسك . ار ككلرك آياقلىرلى بيوكدر ، بيوك آياق قابيلرى
كييرلر ، سن عين وسعتده آياق قابى كيهيم ديرسهك و كييرسهك
يورويه مرسك . فطرت سكا و ار ككلره آيرى آيرى خصوصيتلر
بخش اتمش ايكن ، نه سن اوكا مساوى اوله بيليرسك ، نه ده او ، سكا
مساوى اوله بيلير . سنك آيرى مزيتلرك ، آيرى نقصانلرك ، ار ككلرك
آيرى مزيتلرى ، آيرى نقصانلرى واردر . قادينلر ايله ار ككلرك
متقابل وظيفه لرى متقابل مزيتلريله متقابل نقصانلرني تلافى اتمه لرندن
عبارتدر . ار ككلرك قادينلق مزيتنى حائز دكلدر كه قادينلق ده ار ككلرك
مزيتلرني حائز اوله بيلسين .

آرا سنده کی اختلافك اكي بيوكي جهاز تناسله كورولور سده ديكر
عضولرك كافه سنده، حتى بر برينه اكي زياده بكنز نلرنده بيله بر خصوصيت
عيا ندر .

محرر هر ايكي جنسك بتون اعضاسني غايت دقيق بر معاينه شريحي
ايله مقايسه وتطبيق ايتركدن صكره ديوركه: «قادينك تركيب بدني
چو حقلر كنه ياقيندر . بونك ايچون قادينلرده چو حقلر كي مفرط
بر حساسيته مالكندر . سوچ ، الم ، قورقوكي احتساسات مختلفه دن
غايت چابق متاثر اولورلر . حالبركه بومؤثرات بلا تعقل اجرائي فعل
ايتديكي ايچون اوزون مدت دوام ايمهرك سر يما نحو اولورلر . اشته
بوندن طولايي قادينلر تباسترافه معروضدرلر .

عين كتابده شو مطالعاته تصاف اولنيور: « انسانلرك همي بيليركه
طبيعت قادينلره بتون پارلايان، كند بيلرنه زينت ويرن، حسن وجهالري
آرتيران شيلره قارشى شديد بر محبت ويرمشدر . جبلي اولان بر محبت
ايسه پك مشروعددر . زيرا قادينده اولان هرشي كند يسي تزينه
محتاج ايتمشدر . هم بو احتياج اونك يالكنز تركيب طبيعيسندن طولايي
دكل؛ بلكه هيئت اجتماعيه قارشى اولان وظيفه سيله ده نابتدر . اوله ياي،
بو بر وظيفه دركه قادين اونى انجق نفوسه القا ايده چكي انجذاب
سايه سنده ايضا ايده بيلير .

ايشته قادينلر قوتلرينك بو انجذابه مربوط اولديغى بيلدكاري
ايچون آرايش وجهالي آرتيران هر نه وارسه بيجاره لره پك كو چاكله
تعاونت ايده بيله چككاري قدر شديد بر صورتده تاثير ايندر؛ اولانجه
هوسلريغى، تمايللري اويا نديرر، حتى اكي عقليلري، اكي پاكداملري بيله
بو قاعده دن خارج اوله ماز .

اشتراكوندن فيلسوف شهير (پرودون) ديوركه: « قادينلرك
عقلي نزمكندن نه قدر ضعف ايسه وحدانلري ده اوقدر ضعيفدر،
اخلاقلري نزم اخلاقز طبيعتده دكلدر . قادينلر طرفندن بر شينك
حسن وقبحنه دائر ويريله چك حكم ار ككك ويره چكي حكيم عيني
اوله ماز .

كذلك بزه نسبتله قادينلر لايقيله تربيه ايدلمه مش عد اولنه بيله چكندن
هر حالى ايجه نظر امعانه آليرسه عدالته قارشى افراطدن ، نقرطدن
خالى قالمديغى كوريلور، زيرا مساواتسزلى اونك خصائصنددر . حقوقك،
وظائفك توازنه قادينده بر ميل كوريله من؛ حال بوكه ار ككي متالم
ايدن؛ تسكين ايده مديكي صورتده انباي نوعنه قارشى حرب اچسني
انتاج ايله ين سائق بوميلدن عيارتدر . قادينك بو عالمده اكي زياده سوديكي،
پرستش ايتديكي بر شي وارسه امتيازاته ، خصوصياته نائل اولمقددر .
هله صنوف بشري بر سونه به كتيرن عدالت قادينك چكهميه چكي بر
بو كدر .

بوسوزلر اون طقوزنجي عصر ك محيطالعلوميله غرب شاهير فلامنه سندن
بر حكيم اشتراكي نك اقواليدر . (المراة الجديده) مؤلفك استشهاده ايلديكي ذاتك
سسوزينه كلنجه اونك بو موضوعده هيچ بر دكري يوقدر . يعنى اجاع
امتله ثابت اولان حقايقه نسبتله افكار آحاد نه مرتبه ده قايرسه اوده

مسلمان قاديغى

مؤلفي : فريد وجدى

برنجي فصل

قادين نه در ؟

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28.595.18

قادين شريف بر مخلوقدر كه قدرت فاطره اونى نوع انسانينك تكثيرينه
تخصيص ايتمشدر . بو نظردن وظيفه سى غايت علويدر ؛ ار كك
بو خصوصده اونكله مسابقهيه قدرتياب اوله ماز .

ذاتاً بو وظيفه مهمه يي ادا ايده بيلسي ايچون خالق حكيم قاديغى
محتاج اولديغى اعضايله تجهيز ايتمش، او عضولري ده كمال زينت وانتظام
ايله ابداع ايتمشدر . هله بو وظيفه نك استلزام ايتديكي شيلره امعان ايله
بايقليجه كوريلور كه دست فطرت قاديغى يالكنز اونك ايچون ، او وظيفه
ايچون ياراتمشدر . بوسيدن قادينك بنه سيله ار ككك بنه سى آرا -
سنده كي اختلاف ، بو ايكي جنسك عين ميدان مسابقهده بولنلري
ايچون يارادلمش اولمديغى بدها ناطق اوله جق درجهده عظيمدر .
اون طقوزنجي عصر ك آستيقولويديسنده [محيط العلوم] قادين كله سى
آلتنده شوسوزلر كوريلور : « قادينك ار ككدن فرقى يالكنز اعضاى
تاسايلرلرنده كي اختلافه منحصر دكلدر . اوت ، واقعا بو ايكي جنس

[۱] آنلر غايت چيركين برشي ياپدقلى زمان « بايالمرى بويله بولدى
بوللري ديمك كه بزه امتهالى امر ايتمشدر » ديرلر . آنلره « جناب حق كوتولكي
هيچ بروقنده امر ايتز . بيلمديكيز برشي يلانن اللهه نصل اسناد
ايدركز ؟ » جواني وير .

[۲] عينيه بولنله اولديغى كي سندن اول هر هانكي بر مملكته بر رسول
ندير كوندردكسه او مملكتك رؤسا وجباريه سى « بزده لر مى شوطوتديغز
دين وطريق اوزره بولدى . بناء عليه آنلرك اثرينه اقتدا ايدرز » ديدلر .
اورسولده « دده لرككك طوتديغى ديدن دها معقول ودها طوغرى بردين
كوسترسه مده ينه آنلره اتباع ايده چكيمسكز » ديردى . آنلرا يسه ينه « سبب
ارسالكز اولان بودينه كافرز » دهر ك عناد واصرار ايدرلردى . بزده
بونك ايچون آنلري كرفتار نقتت ايلديك . پيغمبرلرمى تكذيب ايدنلرك عاقبت
حال باق نه يه منجر اولدى .

اوندن ایلری به کچه من . چونکه محیط العلوم ایشار ایتدکلی عصرک زبده معارفی ، عصاره عرفانی حاویدر .

بکا کلنجه ، بو خصوصده سوبلیه حکم سوزلرک نتیجه سی شودرکه : غربده اخلاق نسوانی تلویث ایدن نقائصک کافه سی ارککلرک قادینلری تربیه مسئله سنده قانون طبیعتدن عدول ایتلرندن بشقه برسیدن دکلدن . ذاتاً شو دعوا منی اونلرک سوزلریله ده اثبات ایده جکیز . لکن اگر انسانلر قادینلری تربیه خصوصنده تربیه اسلامیة قانون حقیقیسنه اتباع ایتمش اولسه یدی ، بو کون قادینلرک حالی بلاد غربده کیلر کبی ظلم واعتسافه مثال اولماز ؛ ایشلری کوجلری سوسلنوب کز مهده چیلغیسنه بر تهالکدن عبارت قالمالزی . زیرا مسلمانلر آره سنده اویله قادینلر بولونیورکه — هر نه قدر عددلری جدا آز ایسه ده — کندیلرنده کالات جنسیه لری لایقیله رسوخ بولمش ، طبایع کریمه لری عادات اسلامیة نک تأثیریه فیضاب اولمش ده آرتق بونلر عائله لرینک مدار حیاتی ، زوجلرینک بادی مباحاتی اولمشلر . حتی بر علم الروح عالی بلاتردد حکم ایدرکه : مسلمان قادینلری کمال نسوینک حقیقی بر تمایلدر ؛ عادات اسلامیة ایسه فطرت نسوانه صو در جهده موافقدر ؛ اگر بونلرک ملکاتی او عادات کریمه دائره سنده پرور شیاب اولسه او زمان مسلمان قادینلری فیلسوفلرک ، محیط العلوملرک محکومی اولمق درک لرنندن عالی بر موقع استنشاده بولندرق بو عالمده غایت مهم بر تأثیری حائز اولورلر .

ایتمی نصل

قادینک وظیفه طبیعیہ سی نه در ؟

قادین ایچون حیات انسانیده غایت بیوک بر وظیفه واردرکه نوع بشرک محافظه سنندن ، تأمین دوامندن عبارتدر . ارککلک بو خصوصده اوکا مشارک اولماسنه امکان یوقدر . زیرا بو وظیفه نک ایفاسی وجودک بر شکل مخصوص اوزره اولسنی مستلزمدر ؛ بو ایسه اویله زورله ، تقلید ایله اله ایدیله من .

قادینه خاص اولان بو وظیفه نک بر برینی متعاقباً کلن ادواری ، هر دورکده غیر مفارق بر طاقم لوازمی واردرکه موضوع بحث منی تشکیل ایدن وظیفه نک اهمیتی لایقیله اکلاشیله بیلیمک ایچون بونلر حقیقده برر نبده معلومات ویره جکیز .

اوت ، بو وظیفه جلی ، وضع جلی ، ارضاعی ، تربیه طفلی مستلزمدر . هر کیم اولورسه اولسون کائناتی ولوسطحی بر صورتده تأمل ایدرسه پیشکاه نظرند شو حقیقتلری متجلی بولور : بو عالمده هر موجودک بر وظیفه سی واردرکه اونک شخصنه ، نوعنه خاص اولان کالی اووظیفه نی حقیقه ایفا ایتسنه متوققدر . بعضاً موجوداتدن بری کندیسسی ایچون معین اولان وظیفه نک حدودینی تجاوز ایدر . ایشته اوزمان اوحدود ثابتدن نه قدر اوزاقلاشمش ایسه شخصنه ، نوعنه خاص اولان کالندنه اونسبتده جدا دوشمش ؛ بنی نوعنک هیئت مجموعه سی اوزرنده اونسبتده سوء تأثیر حاصل ایتمش اولور . دیمک ، او موجودک کندیسنه خاص اولان وظیفه دن بوصوله ایلری به کچمی وسائط معقوله ایله تلافیسی لازم کلن بر نوع فساد اعتبار اولمق ایجاب ایدر .

[۱] اوکوست قونتک حریت مسعوده دن مقصدی قادینلرک اسکی اسارت مدعشهلرندن صکره احراز ایتدکلی حریت معقوله در ، یوقیه بوکونکی حریت مطلقه دکلدن . ذاتاً بوفیلسوف قادین ایچون ارککلک نفوذ و تحکمنندن قورتولمق ممکن اوله ماز فکرنددرکه سوزلری اشاغیده کله جکدر .

اگر ایستسه یدک فلاسفه غربک قادینلر علیهنده کی حکملرندن ، حتی عصر حاضر علماسنک سوزلرندن ده بر چوق مثال کتیره بیلیردک . لکن بزیا لکنز محیط العلوم مقررانی ایرادایله اکتفا ایتدک . چونکه اوراده کی مواد اجاع علما ایله ثابت علم رسمی به مستند اولدیغی ایچون مدعا منه بر شاهد عادل اولدقدن بشقه بونی کورن شرقلیرده اشتهار یاخود دیگر برطاقم اغراض ساقه سیله نسوانه طرفدار کورونن محررلرک سوزلری آرتق قولای قولای تصدیق ایتزلر .

ذاتاً فلسفه حسیه و علم اجتماع مؤسسی بولنان (اوکوست قونت) نظام سیاسیسنده بنوع محررلری هواپرست ، مفسد آدملر اولمق اوزره توصیف ایدور . دیورکه : « انقلابات اجتماعیه ادوارینک هر بری ، زمانزده اولدیغی کبی ، قادینلرک احوال اجتماعیه لری حقیقده برطاقم آرای باطله تولید ایتمشدر . لکن بوجنس مرغوبی (قادینی) حیات بتیبیه تخصیص ایتمش اولان قانون طبیعی هیچ بر زمان عظیم برتغیره معروض قالممشدر . زیرا بوقانون اوقدر صحیح و قاطعیدرکه ، کندیسنه معارض اولان سفسطه لرک بقاسیله برابر ، کیمسه نک جایه سنه ، مدافعه سنه محتاج اولمقسزین کندی کندینه اجرای حاکیت ایتمشدر . » ده صکره شوبله دیور : « هر نه قدر بوکون حقیقی بر هیئت اجتماعیه تأسیسی ایچون اقتضا ایدن اساسلردن محرومیتز پتپرستلک دورندن دور توحیده کچدیکنز زمانده کی محرومیتزدن فضله ایسه ده [پک طوغری] بوکا مقابل عقل انسانی ، احتساعات قلبیه ده زیاذه کسب کمال ایتدی . زیرا اوزمانلر قادینلرک بولندقلری حال انحطاط ، کندیلرینی مدافعه

آراسته کی اختلافك الك بیوکی جهاز تناسله کورولورسده دیکر عضولرک کافه سنده، حتی بر برینه ک زیاده بکزی نلرنده بیله بر خصوصیت عیاندر .

محرر هر ایکی جنسک بتون اعضاسنی غایت دقیق بر معاینه نشریحی ایله مقایسه و تطبیق ایتراکن صکره دیورکه: «قادینک ترکیب بدنسی چوققلرککه یاقیندر . بونک ایچون قادینلرده چوققلر کبی مقرط برحساسیت مالکیز . سوخ ، الم ، قورقوکی احتیاسات مختلفه دن غایت چابق متأثر اولورلر . حالیکه بو اثرات بلا تعقل اجرای فول ایتدیکی ایچون اوزون مدت دوام ایتیمه رک سریمآ محو اولورلر . اشته بوندن طولانی قادینلر تباتسز اغه معروضدرلر .

عین کتابده شو مطالعاته تصاف اولنور: «انسانلرک همی بیلیرکه طبیعت قادینلر بتون پارلایان، کندبلرینه زینت و یرن، حسن و جمالری آرتیران شیلره قارشى شدید بر محبت و یرمشدر . جلی اولان بو محبت ایسه پک مشروعهدر . زیرا قادینده اولان هرشی کنسیدینی تزینه محتاج ایتمشدر . هم بو احتیاج اونک یالکیز ترکیب طبیعتسندن طولانی دکل؛ بلکه هیئت اجتماعیه قارشى اولان وظیفه سیله ده نابتر . اوله یاه بو بر وظیفه درکه قادین اونى انجق نفوسه القا ایده چکی انجذاب سایه سنده ایفا ایده بیلیر .

ایشته قادینلر قوتلرینک بو انجذابیه مربوط اولدیغی بیلدکاری ایچون آرایش و جالی آرتیران هر نه وارسه بچهاره لره پک کوچکلکه مقاومت ایده بیله جکلری قدر شدید بر صورتده تأثیر ایدر؛ اولانجه هوسلری، تمایلری اویندیرر، حتی الك عقلیلى، الك پاکدامنلری بیله بوقاعده دن خارج اوله ماز .

اشتراکیوندن فیلسوف شهیر (پرودون) دیورکه: «قادینلرک عقلی بزمنکندن نه قدر ضعیف ایسه وجدانلری ده اوقدر ضعیفدر، اخلاقلری بزم اخلاقز طبیعتده دکلدر . قادینلر طرفسندن بر شیدنک حسن و قبحنه دائر و یریله جک حکم ارککلک و یره چکی حکمک عینی اوله ماز .

کذلک بزه نسبتله قادینلر لایقيله تربیه ایدلمه مش عد اوله بیله چکنندن هر حالى انججه نظر امانه آتیرسه عدالته قارشى افراطدن ، تفریطدن خالی قالمدیگی کوریلور، زیرا مساواتسزلیق اونک خصائصسنددر . حقوقک، وظائفک توازننه قادینده بر میل کوریله ماز؛ حال بوکه ارککی متألم ایدن؛ تسکین ایده مدیکی صورتده انبای نوعنه قارشى حرب آچسنی انتاج ایله بنسائق بومیلدن عبارتدر . قادینک بوعالمده الك زیاده سودیکی، پرستش ایتدیکی بر شی وارسه امتیازاته ، خصوصیاته نائل اولمقدر . هله صنوف بشری بر سوبیه کترین عدالت قادینک چکمه میه چکی بر یو کدر .

بوسوز لر اون طقوزنجی عصرک محیط العالمیه غرب مشاهیر فلاحه سنندن بر حکم اشتراکی نک اقوالیدر . (المرأة الجديده) مؤلفنک امتشهاد ایلدیکی ذلک سوزینه کلنجه اونک بو موضوعده هیچ بر دکری یوقدر . یعنی اجماع امتله ثابت اولان حقایقه نسبتله افکار آحاد نه مرتبه ده قاپرسه اوده

لایمى بالفحشاء اتقولون على الله مالآتعلون) [١] (وکذلک ما ارسلنا من قبلك فى قرية من نذير الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا على امة وانا على انارهم مقتدون قال اولوجئتکم باهدى مما وجدتم علیه آباءکم قالوا انا بما ارسلتم به کافرون فاتقمنا منهم فانظر کيف کان عاقبة المکذبین) [٢] کبی آیات کریمه ایله نعمت هدایتدن بی نصیب قالان امتلرک اثر آباء واجداده اتباعاً ضاللتده قالمربی تقبیل ایتک و بو حاللرینه جزاء وجودلرینک صحایف عالمدن سیلندیکنی حکایه ایتک صورتیه کور کورینه تقلیددن بزى ضمناً نهی ایلشدر . نه حکیمانہ براصر! نه رحیمانہ بر نهی! فی الحقیقه حد تقلیدی تجاوز ایده میسه جک درجه ده عرفان واذعاندن محروم اولانلر حتی ره راستلرنده بولدقلری ایچون قبول ایتدکلری، باطلی ده ینه او سببله قبول ایتک شتاته معروض اوله بیلورلر . نافی ده قبول ایدرلر، مضری ده . بو حال ایسه انساندن زیاده حیوانه یاقیشور احوالنددر .

اصم نعیم

مسلمان قادینی

مؤالیق : فرید وجدی

برجی فصل

قادین نه در ؟

TÜRKİYE
Kütüphanesi Arşivi
No 28.595.19

قادین شریف بر مخلوقدرکه قدرت فاطره اونى نوع انسانینک تکثیرینه تخصیص ایتمشدر . بونظر دن وظیفه سی غایت علویدر ؛ ارکک بو خصوصده اونکله مسابقیه قدرتیاب اوله ماز .

ذاتاً بووظیفه مهمه بی ادا ایده نیلسی ایچون خالق حکیم قادینی محتاج اولدیغی اعضایله تجهیز ایتش، اوعضولری ده کال زینت وانتظام ایله ابداع ایلشدر . هله بووظیفه نک استلزام ایتدیکی شیلره امان ایله یاقیلنجه کوریلورکه دست فطرت قادینی یالکیز اونک ایچون ، اووظیفه ایچون یاراعمشدر . بوسببندن قادینک بنیه سیله ارککلک بنیه سی آرا - سنده کی اختلاف ، بو ایکی جنسک عین میدان مسابقه ده بولمقری ایچون یارادلش اولمقلرینی بداهه ناطق اوله جق درجه ده عظیمدر . اون طقوزنجی عصرک آنسیقولوپدیسنده [محیط العلوم] قادین کله سی آلتنده شوسوزلر کوریلور : «قادینک ارککلدن فرقی یالکیز اعضای تناسلیه لرنده کی اختلافه منحصر دکلدر . اوت ، واقعا بو ایکی جنس

[١] آنلر غایت چیرکین برشی یایدققری زمان «بابالرضی بویه بولدق بولری دیمک که بزه اهتعالی امر ایتمشدر « دیرلر . آنلره «جناب حق کوتولکی هیچ بروقده امر ایتمز . بیلمدیکیز برشی یالاندن الله نصل اسناد ایدرسکز ؟» جوابی ویر .

[٢] عینله بونلره اولدیغی کبی سندن اول هر هانکی برملکنه برسول نذیر کوندرکسه اوملکنک رؤسا وجباره سی « بزده لررضی شوطودیفمن دین وطریق اوزره بولدق . بناء علیه آنلرک اثرینه اقتدا ایدرز» دیدیلر . اورسولده «دده لرکزک طوبدینی دیندن ده معقول وده طوغری بر دین کوسترسمه ده یته آنلره اتباع ایده چکمیسکز» دیردی . آنلر ایسه یته «سبب ارسالکیز اولان بودینه کافرز» ذیرک عناد واصرار ایدرلردی . بزده بونک ایچون آنلری گرفتار نعمت ایلدک . پیغمبرلرضی تکذیب ایدنلرک عاقبت حالی باق نهیه منجر اولدی .

اوندن ایلری به کچه من . چونکه محیط العلوم ایشار ایتدکری عصرک زبده معارفی ، عصاره عرفانی حاریدر .

بکا کلنجه ، بو خصوصه سویله جکم سوزلرک نتیجه سی شودرکه :
غریبه اخلاق نسوانی تلویت ایدن نقائصک کافه سی ارککلرک قادیلری
ترسه مسئله سنده قانون طبیعتدن عدول اتملرندن بشقه برسیدن دکلدنر .
 ذاتاً شو دعوا حزی اونلرک سوزلریله ده اثبات ایده جکز . لکن اگر انسانلر قادیلری تربیه خصوصنده تربیه اسلامییه قانون حقیقیسنه اتباع ایش اولسه یدی ، بو کون قادیلرک حالی بلاد غریبه کیلر کبی ظلم واعتسافه مثال اولماز ؛ ایشلری کوجلری سوسلنوب کز مهیه چیلغجه سنه بر تهالکدن عبارت قالمادی . زیرا مسلمانلر آره سنده اویله قادیلر بولونیورکه — هر نه قدر عددلری جدا آزا ایسه ده — کندیلرنده کالات جنسیه لری لایقیله رسوخ بولش ، طبایع کریمه لری عادات اسلامییه ناک تأثیریه فیضاب اولمش ده آرتق بونلر عالمه لرینک مدار حیاتی ، زوجلری ناک بادی مباهاتی اولمشلر . حتی بر علم الروح عالمی بلا تردد حکم ایدرکه : مسلمان قادیلری کال نسوینک حقیقی بر تمایلدر ؛ عادات اسلامییه ایسه فطرت نسوانه صوکه درجه ده موافقدر ؛ اگر بونلرک مالکاتی او عادات کریمه دائره سنده پرور شیاب اولسه او زمان مسلمان قادیلری فیلسوفلرک ، محیط العلوملرک محکومی اولمق درکه لرندن عالی بر موقع استناده بوانه رق بوعالمده غایت مهم بر تأثیری حائز اولورلر .

اگر ایستسه ینک فلاسفه غربک قادیلر علمینده کی حکملرندن ، حتی عصر حاضر علماسنک سوزلرندن ده بر چوق مثال کتیره بیلیردک . لکن بزیا لکز محیط العلوم مقرراتی ایراد ایله اکتفا ایتدک . چونکه اوراده کی مواد اجماع علما ایله ثابت علم رسمی به مستند اولدینی ایچون مدعا حزه بر شاهد عادل اولدقنن بشقه بونی کورن شرقلیرده اشهار یاخود دیگر برطاق اغراض سائقه سیله نسوانه طرفدار کورونن محررلرک سوزلری آرتق قولای قولای تصدیق ایتزلر .

ذاتاً فلسفه حسیه و علم اجتماع مؤسسی بولنان (اوکوست قوت) نظام سیاسیسنده بونوع محررلری هوا پرست ، مفسد ادملر اولمق اوزره توصیف ایدور . دیورکه : « انقلابات اجتماعیه ادوارینک هر بری ، زماغزده اولدینی کبی ، قادیلرک احوال اجتماعیه لری حقنده برطاق آرای باطله تولید ایشدر . لکن بوجنس مرغوبی (قادینی) حیات بیتییه به تخصیص ایش اولان قانون طبیعی هیچ بر زمان عظیم بر تغییر معروض قالماشدر . زیرا بوقانون او قدر صحیح و قطعیدر که ، کندیسنه معارض اولان سفسطه لریک بقاسیله برابر ، کیمسه ناک جایه سنه ، مدافع سنه محتاج اولمق سزین کنندی کندینه اجرای حاکیت ایشدر . » دهاصکره شوبله دیور : « هر نه قدر بوکون حقیقی بر هیئت اجتماعیه تأسیسی ایچون اقتضا ایدن اساسلردن محرومیتز پتپرستلک دورندن دور توحیده کچدیکنز زمانده کی محرومیتزدن فضله ایسه ده [پک طوغری] بوکا مقابل عقل انسانی ، احتساعات قلبیه ده زیاد کسب کال ایتدی . زیرا اوزمانلر قادیلرک بولندقلری حال انحطاط ، کندیلری مدافعه

زعم باطلنده بولنان برطاق سفسطه جیلرک هدیانلری ولو سکوتلریله اولسون رد ایده بیللرینه مساعد دکل ایدی . بو ادملر ایسه نفس الامرده عقله قارشلی اعلان حرب ایدورلردی .

لکن زماغزده کی قادیلرک کلنجه ؛ بونلر حائز اولدقلری حریت مسعوده [*] سایه سنده اوکی مفسدلرک تلقینه بلیتدکری هدیانلره قارشلی بونک بر نفرت کوسترمکده لدرکه اوکی اراجیفک انتشارینی منع ایده جک مرافعات علمیه اولماسه بیله قادیلرک بونفرتی باغاً ما بلغ کافدر . آرتق شرقلی اخوانز غربک رومانجیلرینه مماشاندن صاقمیلدر . چونکه اونلر بوقیلدن اولان خیالات فاسده لرینی قادیلرک میلی جلب ایتک مقصدیله یازیورلر . زوالی قادیلر ایسه بونله مصل حریرلرک ویردکری نصایحک کندیلری ایچون مهلک اولدینی ، اونلری ده ایلیم براسارته کرفتار ایده جکنی بیلیمورلر . بز بوسوزلری عزی ایلرینه مدنیت غربیه علماسنک اقوالیله ده تأیید ایده جکز .

ایکینجی فصل

قادینک وظیفه طبیعیه سی نه در ؟

قادین ایچون حیات انسانیده غایت بونک بر وظیفه واردرکه نوع بشرک محافظه سنندن ، تأمین دوامندن عبارتدر . ارککک بو خصوصه اوکا مشارک اولماسنه امکان یوقدر . زیرا بو وظیفه ناک ایفاسی وجودک بر شکل مخصوص اوزره اولسنی مستلزمدر ؛ بو ایسه اویله زورله ، تقلید ایله اله ایدیله من .

قادینه خاص اولان بو وظیفه ناک بر برینی متعاقباً کلن ادواری ، هر دورکده غیر مفارق برطاق لوازی واردرکه موضوع بجمزی تشکیل ایدن وظیفه ناک اهمیتی لایقیله اکلاشیله بیلیمک ایچون بونلر حقنده بر نبدنه معلومات ویره جکز .

اوت ، بو وظیفه جلی ، وضع جلی ، ارضاعی ، تربیه طفلی مستلزمدر . هر کیم اولورسه اولسون کاتاتی ولوسطحی بر صورتده تأمل ایدرسه پیشگاه نظرنده شو حقیقتلری متجلی بولور : بوعالمده هر هوجودک بر وظیفه سی واردرکه اونک شخصنه ، نوعه خاص اولان کالی اووظیفه یی حقیقه ایفا ایتسنه متوقفدر . بعضاً موجوداتدن بری کندیسی ایچون معین اولان وظیفه ناک حدودینی تجاوز ایدر . ایشته اوزمان اوحود ثابتدن نه قدر اوزاقلاشش ایسه شخصنه ، نوعه خاص اولان کالندنه اونسبتده جدا دوشمش ؛ بی نوعنک هیئت مجموعه سی اوزرنده اونسبتده سوء تأثیر حاصل ایش اولور . دعک ، او بوجودک کندیسنه خاص اولان وظیفه دن بوسورتله ایلری به کچمسی وسائط معقوله ایله تلافیسی لازم کلن بر نوع فساد اعتبار اولنمق ایجاب ایدر .

[*] اوکوست قوتنک حریت مسعوده دن مقصدی قادیلرک اسکی اسارت مده شه لرندن صکره احراز ایتدکری حریت معقوله در ، یوقسه بوکونکی حریت مطلقه دکلدنر . ذاتاً بوفلسوف قادین ایچون ارککک نفوذ و تحکمدن قور بولمق ممکن اوله ماز فکرنده درکه سوزلری اشاغده کلا جکدر .